

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Yttrande över slutbetänkandet En moderniserad fiskelagstiftning (SOU 2025:89)

Ert diarienummer: LI2025/01477

Sammanfattning

Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till utredningens förslag om en moderniserad fiskelag med tillhörande fiskeförordning. I sin granskning av remissen har Länsstyrelsen inriktat sig på de delar som berör Länsstyrelsens verksamhet och förvaltningen av de statligt förvaltade sötvattensområdena. Länsstyrelsen redogör nedan för sin inställning i fråga om ett urval av utredningens förslag och utvecklar sedan sina synpunkter på de förslag som Länsstyrelsen avstyrker eller är tveksam till. Synpunkterna på utredningens förslag lämnas under rubriker som motsvaras av rubriker för olika avsnitt i betänkandet. Slutligen lämnar Länsstyrelsen några allmänna synpunkter som berör utredningens områden.

Länsstyrelsen tillstyrker följande förslag.

- 9.3 Lagen ska innehålla en inledande syftesbestämmelse
- 9.4 Lagens innehåll ska tydliggöras i de inledande bestämmelserna
- 9.6 Lagen ska innehålla särskild reglering om vilka organismer som omfattas av lagens bestämmelser om fiske
- 10.2.2 Begreppen fiskerätt och frifiskerätt ska användas i den moderniserade fiskelagstiftningen för att tydliggöra de två olika grunder som fiske får bedrivas enligt
- 10.3.6 Det ska finnas en upplysningsbestämmelse om möjligheter till begränsningar i fisket med stöd av fiskerätt
- 10.4.6 Möjligheten att med stöd av tillstånd fiska med ålrev efter ål i Väneren ska inte längre finnas kvar
- 11.12 Märkning och utmärkning av redskap

- 12.4.1 Den moderniserade fiskelagstiftningen ska innehålla bestämmelser om registrering av den som fritidsfiskar
- 12.4.2 Den moderniserade fiskelagstiftningen ska innehålla bestämmelser om rapportering av fångster från fritidsfiske
- 12.4.3 Föreskrifter om registrering av fritidsfiskare och rapportering av fångster från fritidsfiske i andra fall
- 12.4.4 Havs- och vattenmyndigheten ska ansvara för register över fritidsfiskare och ta emot rapportering avseende fritidsfiske
- 12.4.6 Direktåtkomst till register över fritidsfiskare
- 16.3.7 Länsstyrelsens ansvar (gällande kontroll av fiske)
- 16.4.3 Särskilt om beslag (tydliggörande om beslag)
- 18.3 Överklaganden
- 18.5 Avgifter

Sammantaget anser Länsstyrelsen att ovanstående förslag, direkt eller indirekt, positivt bidrar till Länsstyrelsens verksamhet och förvaltningen av fisket.

Av de förslag som på något sätt rör Länsstyrelsens verksamhet och förvaltningen av sötvattensområden avstyrker Länsstyrelsen eller ställer sig tveksam till följande.

- 10.4.6 Den moderniserade fiskelagen ska innehålla bestämmelser om begränsningar i det fiske som får bedrivas med stöd av frifiskerätt inom allmänt vatten, vid vissa stränder, skär och holmar samt i den ekonomiska zonen och den närmare omfattningen av fisket som får bedrivas med stöd av frifiskerätt i enskilt vatten
- 10.6.3 Den moderniserade fiskelagen ska innehålla reglering om rätt att använda annans strand
- 10.6.4 Den moderniserade fiskelagen ska innehålla bestämmelser om fiskådra
- 14.5 Utsättning och flyttning av fisk, vattenlevande kräftdjur och vattenlevande blötdjur

- 16.4.1 Befogenheter vid utövande av kontroll och övervakning
- 16.6.1 Havs- och vattenmyndigheten ska lämna uppgifter till Kustbevakningen
- 16.6.6 Domstolar ska skicka kopior av domar om brott och åklagare ska skicka kopior av strafförelägganden enligt fiskelagen till Havs- och vattenmyndigheten
- 16.6.8 Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten ska lämna uppgifter till varandra med anledning av skyldigheter enligt rådets förordning (EG) nr 708/2007

Nedan följer synpunkter på de av utredningens förslag som Länsstyrelsen avstyrker eller ställer sig tveksam till.

Länsstyrelsens synpunkter

10.4.6 Den moderniserade fiskelagen ska innehålla bestämmelser om begränsningar i det fiske som får bedrivas med stöd av frifiskerätt inom allmänt vatten, vid vissa stränder, skär och holmar samt i den ekonomiska zonen och den närmare omfattningen av fisket som får bedrivas med stöd av frifiskerätt i enskilt vatten

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till utredningens skäl för förslaget i den del som anger att det av fiskelagen ska framgå att den som i Vätern fiskar med stöd av frifiskerätt utan att inneha fiskelicens eller personlig fiskelicens, endast ska få fiska med handredskap.

Länsstyrelsen är positiv till ett bemyndigande som medger att Havs- och vattenmyndigheten reglerar om ett fiske, utöver handredskapsfiske, ska få bedrivas. Länsstyrelsen anser dock att det är tveksamt om de grunder för förslaget som utredningen anger är tillräckliga för att motivera ett förbud som huvudregel när det gäller de statligt förvaltade sötvattensområdena.

Utredningen anger, som ett av de starkaste skälen för ytterligare redskapsbegränsning, att EU-rätten innehåller ett försäljningsförbud för fritidsfångad fisk i havet. Länsstyrelsen konstaterar att något sådant försäljningsförbud inte föreligger i sötvattensområdena och att redskapsbegränsningen enligt förslaget inte bidrar till

uppfyllandet av artikel 55.6 i den ändrade kontrollförordningen avseende denna del av förvaltningsområdet.

Vidare samlar Länsstyrelsen in statistik om fritidsfiske i Vänern med mängdfångande redskap. Länsstyrelsen bedömer att fiske, med stöd av frifiskerätt på allmänt vatten i Vänern, med användning av mängdfångande redskap har minskat över tid och idag bedrivs i ringa omfattning i förhållande till annat fiske. Exempelvis har fångsterna av gös inom detta fiske minskat från 14 ton 2009 till 4,5 ton 2022. Dessa siffror inkluderar även fångster inom fiskerätt på enskilt vatten. Fångsten 2022 kan ställas i relation till det yrkesmässiga fisket det året som redovisade en fångst om 135 ton gös i Vänern. Enligt Länsstyrelsen beror minskningen med stor sannolikhet på en minskad ansträngning i fisket, både när det gäller antalet utövare och antalet fiskedagar per utövare. Sammantaget anser Länsstyrelsen att det med hänsyn till den ringa omfattningen av fisket är tveksamt om detta är ett fiske i Vänern som negativt bidrar till måloppfyllandet av artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att det i Vänern enligt bilaga 2 till den moderniserade fiskelagen fortsatt ska vara tillåtet att bedriva fiske med rörligt redskap som utgörs av finmaskat nät efter siklöja och nors, om fisket bedrivs utanför öppen strand på ett större djup än åtta meter, bestämt efter rådande vattenstånd.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget med hänsyn till att frifiskerätten innebär en inskränkning av enskilda rättigheter och det aktuella fisket kan bedrivas efter arrende som möjliggör detsamma. Begreppet öppen strand får dessutom betraktas som oklart, vilket leder till svårigheter i rättstillämpningen. Om den aktuella frifiskerätten ska kvarstå bör begreppet öppen strand definieras.

10.6.3 Den moderniserade fiskelagen ska innehålla reglering om rätt att använda annans strand

Länsstyrelsen anser att det bör övervägas om den rätt att använda annans strand som följer av allemansrätten får anses tillräcklig och om det även i övrigt finns tillräckliga skäl att ha kvar regleringen om rätt att använda annans strand.

10.6.4 Den moderniserade fiskelagen ska innehålla bestämmelser om fiskådra

Bestämmelserna om fiskådra och miljöbalkens bestämmelser kan anses innefatta en viss dubbelreglering. Länsstyrelsen anser att det bör övervägas om regleringen i miljöbalken är tillräcklig och om bestämmelserna om fiskådra därmed kan upphävas. Det bör därvid även övervägas om de straffbestämmelser som rör fiskådra kan upphävas.

14.5 Utsättning och flyttning av fisk, vattenlevande kräddjur och vattenlevande blötdjur

Begreppet vattenområdets särart är oklart. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör begreppet definieras eller ersättas.

16.4.1 Befogenheter vid utövande av kontroll och övervakning

Utredningen föreslår att hjälp från Polismyndigheten bara ska få begäras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl. Länsstyrelsen anser att förslaget ska ändras på så sätt att behovet av hjälp inte ska prövas av den myndighet som är i behov av sådan hjälp och att syftet med möjligheten att påkalla hjälp bättre uppfylls om Polismyndigheten i det enskilda fallet får avgöra om ett sådant behov föreligger. Länsstyrelsen bedömer att nuvarande förslag kan leda till avhållande effekter och att hjälp inte begärs vid situationer som är motiverade. Länsstyrelsen har heller inga indikationer på att Polismyndigheten idag används i onödan eller i önskad omfattning.

16.6.1 Havs- och vattenmyndigheten ska lämna uppgifter till Kustbevakningen

Länsstyrelsen har vid fiskerikontroll och tillståndsprövning, t.ex. avseende fasta redskap, behov av att få uppgifter från Havs- och vattenmyndigheten. Enligt föreslagen förordning finns ingen bestämmelse om skyldighet för Havs- och vattenmyndigheten att lämna uppgifter till länsstyrelsen. Länsstyrelsen anser att förslaget i avsnitt 16.6.1 bör kompletteras så att uppgiftsskyldigheten även avser skyldighet för Havs- och vattenmyndigheten att lämna aktuella uppgifter till länsstyrelsen eller att en särskild bestämmelse

om motsvarande uppgiftsskyldighet i förhållande till länsstyrelsen införs.

16.6.6 Domstolar ska skicka kopior av domar om brott och åklagare ska skicka kopior av strafförelägganden enligt fiskelagen till Havs- och vattenmyndigheten

Länsstyrelsen anser att även länsstyrelsen bör få kopior av domar och strafförelägganden som avser brott enligt fiskelagen. Sådana uppgifter anser Länsstyrelsen skapar förutsättningar för en effektivare prövning i frågor om exempelvis återkallande av tillstånd om en tillståndsinnehavare begått brott.

16.6.8 Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten ska lämna uppgifter till varandra med anledning av skyldigheter enligt rådets förordning (EG) nr 708/2007

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att länsstyrelsen ska lämna uppgifter till Havs- och vattenmyndigheten om användning av främmande och lokalt frånvarande arter i vattenbruk.

Förändringar i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen innebär bland annat att bestämmelsen om odlingstillstånd avseende vattenbruk upphävs den 1 juli 2026. Länsstyrelsen kommer således fortsättningsvis inte att inneha uppgifter om exempelvis tillståndsgivna arter att odla i vattenbruk.

Länsstyrelsen anser att det bör utredas om den myndighet som ansvarar för offentlig kontroll av vattenbruk, dvs. Jordbruksverket, bör vara uppgiftslämnare i fråga om användning av främmande och lokalt frånvarande arter i vattenbruk.

Allmänna synpunkter

10.4.8 Den moderniserade fiskelagen ska innehålla en tydligare utgångspunkt för bestämmande av strandlinjer och vattendjup vid tillämpning av bestämmelserna som rör frifiskerätt

Utredningens förslag att strandlinjer och vattendjup, om inte annat särskilt anges, ska bestämmas enligt 8 § lagen (1950:595) om gräns mot allmänt vattenområde (gränslagen) medför en tydlig

utgångspunkt. Gränslagen är dock svårtillämpad i sin nuvarande form.

Vid fiske (och fiskerikontroll) används sjökort som en viktig referens för att identifiera gränsen mellan allmänt och enskilt vattenområde. Detta gäller bland annat vid tillämpning av 2 § första stycket 2 gränslagen (tremeterskurvan). I Vänern anger 8 § gränslagen att nivån 44,21 meter ska tillämpas enligt Rikets höjdsystem 2000. I sjökortet för Vänern tillämpas referensnivån 44,10 meter.

Mot bakgrund av att sjökorten tillämpar en annan referensnivå i Vänern än vad 8 § gränslagen anger så ger sjökortet missvisande information om gränsförhållandena i vissa fall. Bestämmelserna i lagen om gräns mot allmänt vattenområde är av stor betydelse vid exempelvis fiskerikontroll. Konsekvenserna av en svårdefinierad gräns medför bland annat en försvårad fiskerikontroll, men också konflikter mellan fiskare. Det är också ur rättssäkerhetssynpunkt av vikt att gränsen mot allmänt vattenområde enkelt och praktiskt kan bestämmas på ett sätt som är rättsligt korrekt. I praktiken är det dock svårt och det finns ett behov att vidta åtgärder för att lösa problematiken. Antingen behöver en utredning utföras i Vänern med kvalificerade sjömätningar med viss takt för att fastställa aktuella gränser eller bör gränslagen ändras. Enligt Länsstyrelsens mening bör åtgärder vidtas för att samma referensnivå ska gälla enligt både gränslagen och sjökortet, så att sjökortet kan användas vid fiske och fiskekontroll.

14.5 Förutsättningar för tillståndsprövning av fiskutsättning enligt 7 kap. 14 § i förslaget till fiskeförordning (2026:000)

Enligt förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen krävs tillstånd av länsstyrelsen för att sätta ut fisk eller flytta fisk från ett vattenområde till ett annat. Tillståndsplikt för en sådan åtgärd föreslås kvarstå även enligt utredningens förslag om ny fiskeförordning, se 7 kap. 14 §. Enligt den föreslagna bestämmelsen får tillstånd inte beviljas för sådana arter eller stammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart. För att säkerställa ett vattenområdes särart får tillstånd för att sätta ut eller flytta fisk i naturen bland annat inte avse fisk med smittsam sjukdom¹.

¹ Se 4§ 2p. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2021:7) om att sätta ut eller flytta fisk i naturen.

Förändringar i förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen som tidigare nämnts innebär att länsstyrelsen fr.o.m. den 1 juli 2026 varken kan reglera tillstånd till odling av fisk med exempelvis villkor om informationsskyldighet avseende status på fiskehälsa eller begära sådana uppgifter från Jordbruksverket. En stor andel av den tillståndsprövning som sker avser utsättning av fisk för s.k. put and take-ändamål med fisk som levereras från vattenbruken.

Jordbruksverket är ansvarigt för offentlig kontroll och hälsoövervakning av svenska vattenbruk och är därför den myndighet som kan tillhandhålla erforderliga uppgifter rörande bland annat hälsostatus.

Länsstyrelsen föreslår att den uppgiftsskyldighet som nu gäller enligt 5 kap. 1 i § förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen ska införas i den nya fiskeförordningen.

De som medverkat i beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av länsrådet Cecilia Tisell med fiskehandläggare Daniel Oinas som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Annika Nilsson, enhetschefen Örjan Larsson och rättschefen Ingela Alverfors deltagit.

Detta yttrande har handlagts på enheten för Vattenskydd, synpunkter har även lämnats från enheten för Djurskydd och vilt.